

Smögen 2021-10-18

Dnr M2021/01749

Miljödepartementet

FF Nordens synpunkter på Promemoria från Miljödepartementet angående remiss av Producentansvar för fiskeredskap – kompletteringar till Havs- och vattenmyndighetens rapport (dnr M2021/01749)

Fiskareföreningen Norden (FF Norden) är Sveriges ledande tillverkare av fiskeredskap för yrkesfiskare. Att förebygga och minska mängden plast i havet, som är syftet med Engångsplastdirektivet (2019/04), stämmer väl in i den vision som FF Norden antog 2012 "Ett rent hav - vår framtid". Fiskareföreningen Norden har alltsedan dess arbetat med att utveckla sin vision. I det förslagna direktivet framförs krav på ett utökat producentansvar, vilket FF Norden stöder.

Det är av största vikt att likvärdiga och konkurrensneutrala system införs såväl i EU som i Storbritannien och Norge. Detta måste dessutom ske samtidigt. Om inte detta görs kommer en ström av fiskeredskap att flytta till det mest ekonomiska alternativet och leda till att rapporteringen av insamlingsmålen snedvrider, samt att ekonomiska orättvisor uppstår.

FF Norden har på senare tid utvecklat trålar för hållbart fiske och denna utveckling fortsätter, nu med fokus på design för återanvändning och materialåtervinning (design for reuse/recycling). I fiskeredskap är det idag inte ovanligt att man blandar olika polymerer. Detta blandmaterial kan idag inte materialåtervinnas.

De nya trålarna minskar mängden bifångst, minskar fiskebåtens bränsleförbrukning och består till viss del av återanvända delar från "gamla" redskap. Återanvändning är ett steg bättre än materialåtervinning, enligt EU:s avfallshierarki.

För ungefär fyra år sedan startades ett samarbete med Sotenäs kommun, via Symbioscentrum, för att bygga upp Sveriges första Marina Återvinningscentral (ÅVC), vi kallar den idag MÅVC. Här försorteras material från fiskeredskap (och i viss mån strandstädning). Den största delen (viktmässigt) utgörs av olika plaster. För att kunna återvinna detta blandade material från fiskeredskap krävs en försortering. Därefter kan materialet återanvändas eller materialåtervinnas.

I ett kommande producentansvar, där uppnådda återvinningsnivåer ska redovisas är det av största vikt att *inte bara* räkna materialåtervinning utan även återanvändning. Man bör då

beakta att materialåtervinningen sjunker när återanvändningen av material (delar av redskap) ökar.

Samlar man in till exempel 50 % av material satt på marknaden, ska dessa 50 % fördelas mellan återanvändning (som är bäst ur miljösynpunkt) och materialåtervinning. Skulle man lyckas återanvända hela den insamlade mängden blir det inget material över för materialåtervinning, *vilket är bra för miljön!*

Inom ett system för utökat producentansvar ska producenterna (de som tillverkar eller säljer fiskeredskap på den svenska marknaden) täcka kostnader för separat insamling av uttjänta fiskeredskap som innehåller plast samt transporter och behandling i form av återanvändning eller materialåtervinning. Därutöver ska producenterna informera och arbeta med medvetandehöjande åtgärder till användare.

Orden *separat insamling* kan mynna ut i *miljömässigt sämre och dyrare lösningar*, om detta leder till att synergier i insamlingsledet inte kan tillvaratas. Detta gäller framför allt för fritidsfiskare/producenter. Det handlar om så små kvantiteter att vissa fraktioner behöver samlas i mer än ett år, innan de kan transporteras till sortering och återvinning. Detta medför därför orimliga lagrings- och hanteringskostnader.

Beträffande tillsynsavgifter jämförs de med de avgifter som tas ut för producentansvaret för elektronik och tidningar (250,000 kr/år, för respektive). För fiskeredskap föreslås en tillsynsavgift om 150,000 kr/år, per producentorganisation. För yrkesfiskets del är antalet producenter ca 6 st. *Med tanke på skillnaden i storlek är detta inte rimligt! Mängderna fiskeredskap är dessutom långt mindre än 1 %, jämfört med förpackningar eller elektronik. Detta är fullständigt oproportionellt.*

Om kostnaderna för producenterna blir orimligt höga ökar mängden "Free riders", det vill säga företag som ställer sig utanför systemet. Detta leder i sin tur till ökade kostnader för de solidariska producenterna *vilket resulterar i att hela producentansvaret för fiskeredskap kollapsar!* Inget önskvärt scenario, men kan bli en realitet.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) föreslår att Sverige ska gå längre än direktivets krav och även reglera fiskeredskap som innehåller plast och som används i all vattenmiljö. FF Norden noterar att detta är ambitiöst, men förmodligen genomförbart *förutsatt* att de uttjänta redskapen *inte* behöver samlas, transporteras och hanteras *separat* från andra liknande materialströmmar.

Definitionen av fiskeredskap, som HaV gör, stämmer väl överens med det material vi ser i de insamlingsförsök som pågår.

FF Norden anser att producentansvaret för fiskeredskap bör organiseras i två grenar; yrkesfiske respektive fritidsfiske. Ett redskap som förekommer i båda delarna är burar för hummer/krabba respektive burar för havskräfta.

Det är vidare angeläget att tiden fram till starten av producentansvaret utnyttjas till att städa bort historiska redskap som ligger lagrade eller är kvar i havet. Det är fullständigt orimligt att

dagens lilla fiskerikollektiv av yrkesfiskare ska bära kostnader för historisk okunnighet och ansvar för att ta hand om redskap som tappats etcetera.

Ett pågående projekt "Fiskereturnen", där FF Norden ingår (tillsammans med Håll Sverige rent, Båtskroten och Sotenäs marina ÅVC) arbetar med att samla in historiska redskap och transportera dessa till Sotenäs marina ÅVC. Detta görs med bland annat stöd från Havs- och vattenmyndigheten. *Det är nödvändigt att detta projekt kan fortsätta några år till.*

FF Norden instämmer i övrigt i HaV:s förslag till insamlingsystem för yrkesfisket.

FF Norden anser att ansvaret för fiskeredskap för yrkesfisket, under hela sin livscykel (inklusive "design for reuse/recycling") är fiskerinäringens skyldighet att sköta och utveckla.

Eftersom tonnaget som ska hanteras för yrkesfisket, är mycket ringa, är det viktigt att administrationen blir enkel och kostnadseffektiv. FF Norden föreslår att SFPO bör sköta den administrativa biten för yrkesfiskets del och erbjuder sig i samarbete att bistå och ta hand om de delar som anses lämpligt av lagstiftaren. Man har idag ett liknande system på Island, där näringen själv hanterar producentansvaret.

FF Norden är beredd att använda sin hitintills vunna erfarenhet från insamling, återanvändning och materialåtervinning av fiskeredskap från yrkesfisket.

Ett fortsatt samarbete tillsammans med Sotenäs kommun/Symbioscentrum kommer att kunna bidra konstruktivt i arbetet framöver mot ett producentansvar för yrkesfisket.

Med vänliga hälsningar

Sixten Söderberg
Ordförande i FF Norden